

Pedra angular

per David Pagès i Cassú

El malaguanyat poeta Joan Brossa, en una entrevista feta pel periodista Víctor Alexandre l'octubre de l'any 1998, comentava: «Ara ensenyen els nens a parlar català, però no els expliquen què vol dir parlar en aquesta llengua. Per això, el primer que fan quan surten de l'escola és parlar castellà.» ¿No trobeu que Brossa encerta el pinyol i que certament, a tots plegats, ens cal prendre més consciència sobre el que significa parlar català?

En un context on els processos de globalització i d'homogeneïtzació són cada cop més intensos, no ens pot passar per alt que la llengua és un eix vertebrador, una pedra angular, un grandíol indicador a l'hora de marcar diferències entre els pobles del món. Quantes coses no s'amaguen rere una llengua? S'hi amaga un pensament, un tarannà, una cultura, una concepció del món, una manera de veure'l i d'interpretar-lo. A ningú no se li escapa que la llengua és el salconduit que permet al nouvingut de tenir l'agradable sensació de trobar-se a casa i, alhora, entendre com viu i sent el poble que l'acull. Mentre les persones tinguem sentiments i memòria, les llengües continuaran essent immensos vehicles d'identitat. Quan en desapareix una, tot el planeta hi surt perdent.

Es diu no pas gratuïtament: «Signes d'identitat, signes d'humanitat.» Si aquest castell de realitats tingués uns fonaments més profunds i més sòlids, potser seria més fàcil trencar inèrcies que arrosseguem des de fa molts anys, inèrcies que no ajuden gens a avançar cap al port de la normalitat lingüística. Com pot ser que davant un desconegut es renunciï tan sovint al català? Com pot ser que hi hagi una resposta tan minsa a l'hora de demanar més presència del català en llocs on té un espai reduït? Per què ens entossudim tantes vegades a no parlar-lo a persones que fa un grapat d'anys que viuen aquí, que l'entenen perfectament i que, a més, d'una manera majoritària, agraeixen que els parlis en català? A vegades sembla com si volguéssim perpetuar aquestes persones en la condició d'immigrants.

Una altra qüestió que pot afectar greument la salut de la llengua i que no es pot deixar de banda és la des-

curança. Si de debò ens preocupa, hem d'intentar parlar-la i escriure-la correctament. No podem deixar de tensar la corda de l'exigència.

Així, doncs, perquè el cor de la llengua continuï bategant amb força, fa falta que l'administració hi esmerci esforços, però també que, des de sota, brolli molt d'amor i molta atenció per part de tots, qüestió perfectament compatible, és evident, amb l'aprenentatge i desenvolupament d'altres llengües. Una cosa no desfà l'altra.

La llengua no ho és tot, en un poble; però sí que, sense la llengua, un poble no és res, perquè s'esborra tota una realitat, perquè s'esmicola la pedra angular, que és la principal d'un edifici.

Hi ha algunes zones dels Països Catalans on el català ha esdevingut gairebé invisible. Alguns filòlegs es mostren pessimistes pel que fa al futur de la nostra llengua. Hem de tenir clara una cosa: res no es produeix si la gent no vol. El que ens pertany, no ho vulguem abandonar. Seria decebedor que tinguéssim la renúncia com a projecte col·lectiu. Josep Carner deia: «La mutilació més trista que pot sofrir un home és la renúncia al seu idioma natural.»♦